

Májusban meghalt Carlos FUENTES, a latin-amerikai újpróza nagy „négyes fogatának” egyike. Carlos Fuentes igazi kozmopolitaként járt világot, úgy, hogy közben mindvégig mexikói maradt, és Mexikó átalakításáért, felemeléséért küzdött. Élesen bírálta a hetven évig regnáló egypártrendszer, ugyanakkor az aktuális kulturális jelenségek magyarázatát a mexikói hagyományokban és történelemben mélyen gyökerező sajtásgékként fogta fel. Esszéiben (például *El espejo enterrado*, 1998), regényeiben (*La región más transparente*, 1958; *La muerte de Artemio Cruz*, 1962; *Terra nostra*, 1975 stb.), kisprózájában (*Los días enmascarados*, 1954; *Aura*, 1962), drámáiban (*Todos los gatos son pardos*, 1970) valamiképpen mindig érinti ezt a témakört. Az egész életében rendkívül termékeny, nyolcvanhárom éves mexikói író a legvégső pillanatig dolgozott. Az utolsó – önletrajzi jellegű – könyvét (*Personas* címmel) június végén mutatták be, amelyben önmagáról mesél, de úgy, hogy életének meghatározó személyiségeit veszi sorba, anekdotákat, személyes emlékképeket idéz fel olyan hírességekről például, mint Susan Sontag, María Zambrano, Alfonso Reyes, Pablo Neruda, Julio Cortázar, Luis Buñuel vagy éppen Lázaro Cárdenas és Francois Mitterrand. És nemcsak olyanokat említ, akiket ismert, hanem akiket szeretett volna ismerni, mondjuk Edith Steint, a keresztény hitre áttért zsidó asszonyt, aki koncentrációs táborban vesztette életét a második világháború idején. Carlos Fuentesnek további – immár sajnos félbe maradt – tervei is voltak: két könyvön dolgozott még, amelyeket jövőre szeretett volna megjelentetni. Az egyik regény: *El baile del centenario* (*Centenárium bál*), a másikban pedig, a *Pantalla de plata* (*Ezüstképernyő*) címűben a kedvenc filmjeiről mesél.

Kortársa, az ugyanúgy 1928-ban született Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ is súlyos betegséggel küszködik, amelynek következtében Gabo – legalábbis a nála tizenhárom évvel fiatalabb öccse szerint – már nem tud többet írni. Jaime García Márquez a kolumbiai Cartagena de Indiasban egy előadáson beszélt erről, ahol könnyek közt mesélte el, miképpen próbálja bátyjának emlékezetét ébren tartani, aki naponta telefonál neki Mexikóból és az emlékeiről faggatja. García Márqueznek is van két befejezetlen elbeszélése. A *Tigra* című egy nőtény tigris történetét mondja el, amelyik bosszút áll a vadászson, egy new yorki mágnáson, aki megölte a párját. Az *Agosto nos vemos* című szöveg pedig már megjelent, de állítólag Gabo öt különböző verzióját készítette el, habár előfordulhat, hogy ezeket sosem ismerjük meg, mert mindig megsemmisíti, ami nem tetszik neki.

Hogy Spanyolországban is körülnézzünk egy kicsit: Francisco RODRIGUEZ CRIADO extremadurai szerző a levélregény műfajához és Dosztojevszkij alakjához nyúl vissza a *Mi querido Dostoievski* című könyvében, ezzel mintegy hidat emel a XIX. és a XXI. század között, és természetesen a XX. századról ad látletet. Az idős főszereplő, Laura Bauer szenvedélye az irodalom. Mintegy száz évvel a nagy orosz író halála után fogalmazza a leveleket neki címezve, és sok párhuzamot fed fel Dosztojevszkij és a saját élete között.

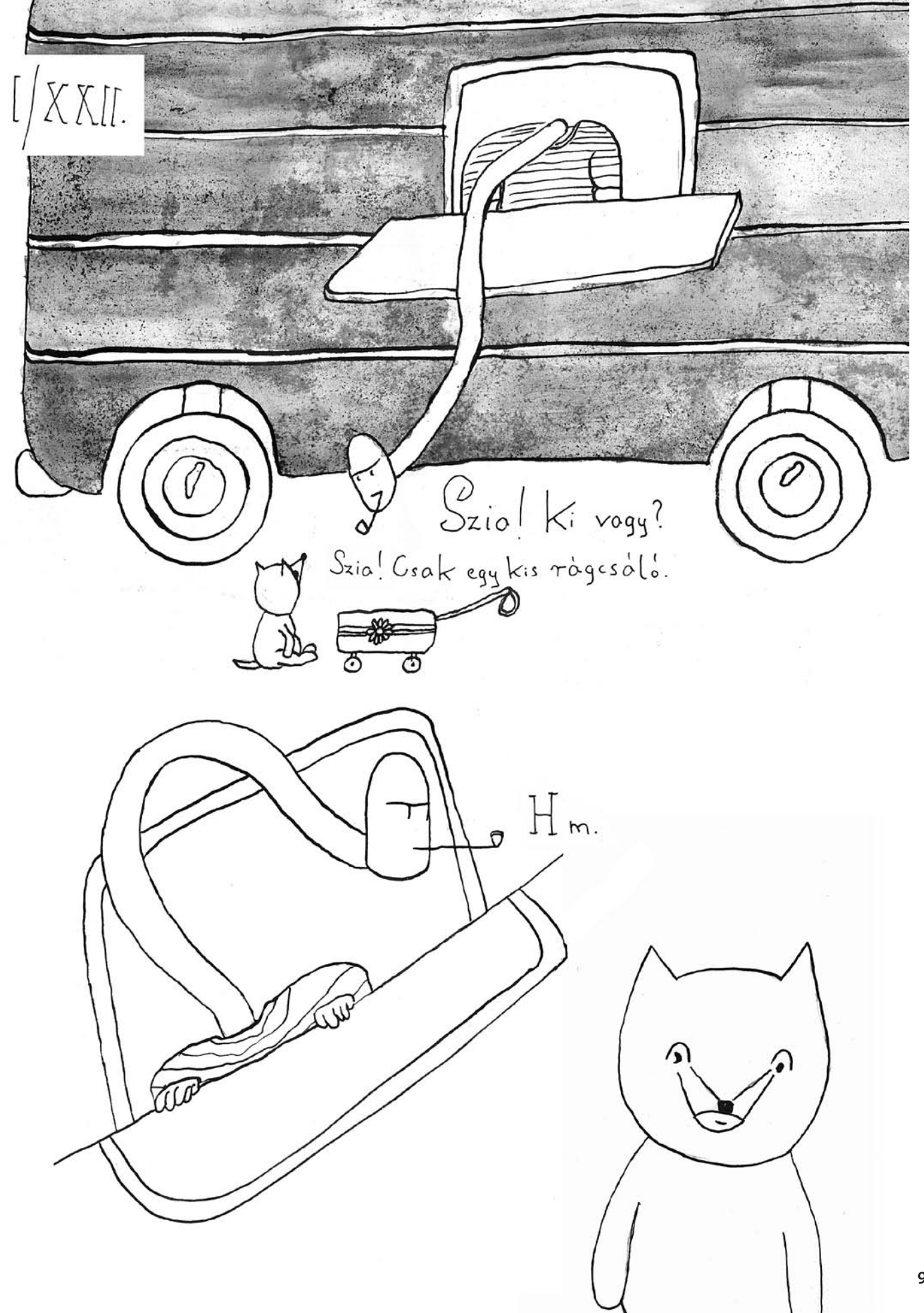
SPANYOL

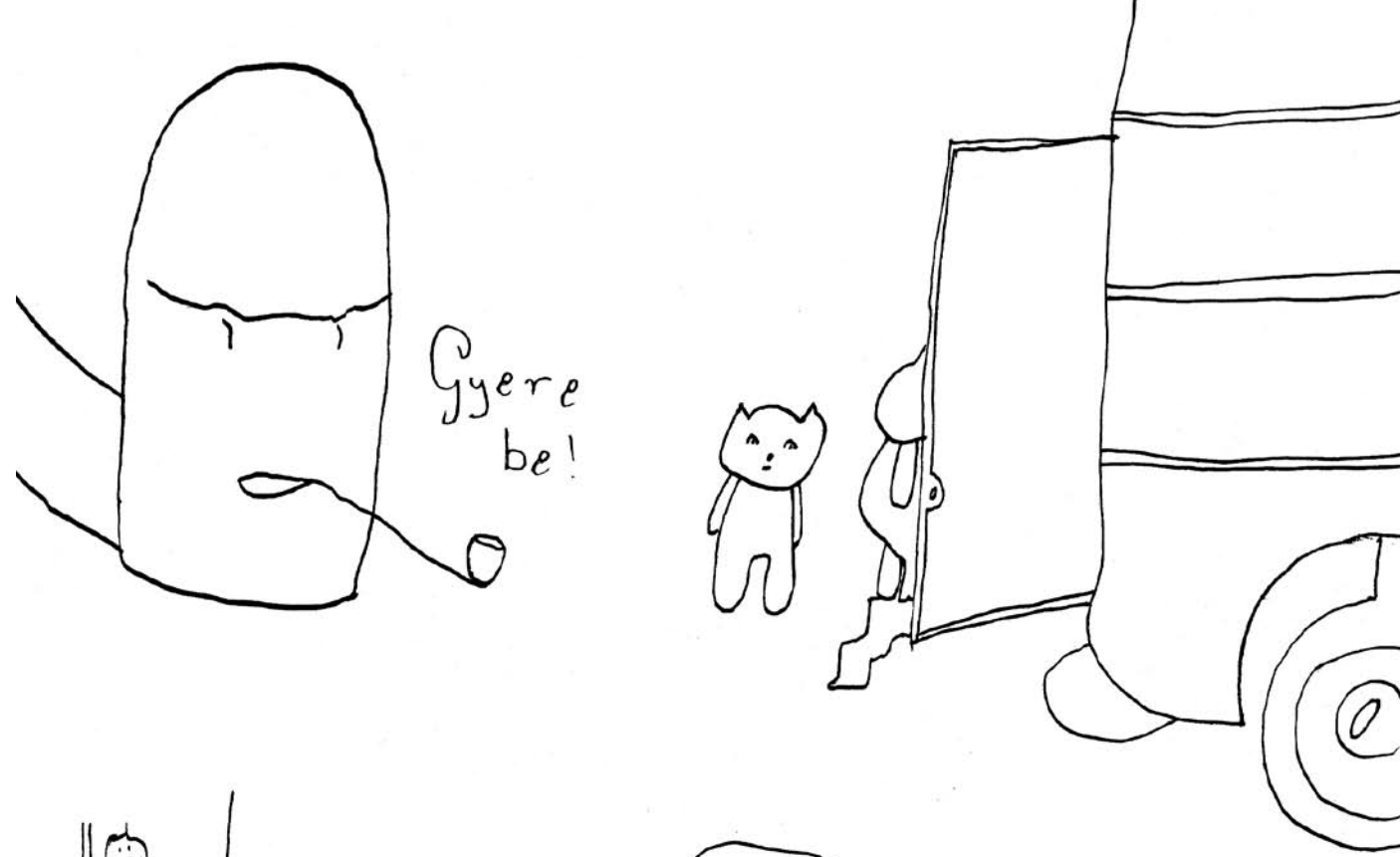
Az ávilai születésű, de Andalúziában élő José María GARCÍA LÓPEZ *A földalatti városban* (*En la ciudad subterránea*) című, most megjelent regényében pedig nemcsak Madridról ad körképet, a jelen idősíkjá a hatvanas évek végétől az ezredvégig tart. A J nevű főszereplőt, republikánus aktivistát halálra ítélik, ám sikerül kiszabadulnia a börtönből, ahonnan Párizsba, majd Indiába, végül Montenegróba menekül. Itt elvesz egy nemesi származású lányt, akivel visszatérnek Madridba. A fiatalokból álló csoport, akikhez csapódnak, furcsa módot választ ahhoz, hogy fényt derítsen J múltjára. A földalatti Madrid titkos alagútjaiban, egy rejtett folyó partján idézik meg látomásaikat, s ezzel mintegy a felső külvilág ellenpontját alkotják meg. Ám további ellenpontok is feltűnnek a történetben, J egyik hasonmása például Vasco da Gama egyik hajója, vagy a madridi léte beárnyékoló balkáni háború rémségei. A tragikus vég elkerülhetetlennek látszik, hiszen J maga is látni véli saját sírját 1521-ből, ahol 1961-ben a nagyanyjától örökölt medálját is megtalálja, s rajta a saját halálának dátumát.

Látványos performanszorozat újabb megmozdulását láthaták a június végén Londonban tartózkodók: chilei költők – Julio CARRASCO, Cristóbal BIANCHI és José JOAQUÍN PRIETO – kezdeményezésére verszapor hullott London városára. A több mint százezer cédulát június 26-án 21 órakor szórták szét a Temze partján a II. világháborús bombázások emlékére. A versek az Olimpiai Játékokon részt vevő kétszázöt ország háromszáz kortárs költőjének tollából születtek, folytatva a 2001-ben Santiago de Chileben elkezdett hagyományt, amikor Augusto Pinochetet elfogták Londonban. Ezután Guernica, Dubrovnik, Varsó és Berlin „versbombázása” következett.

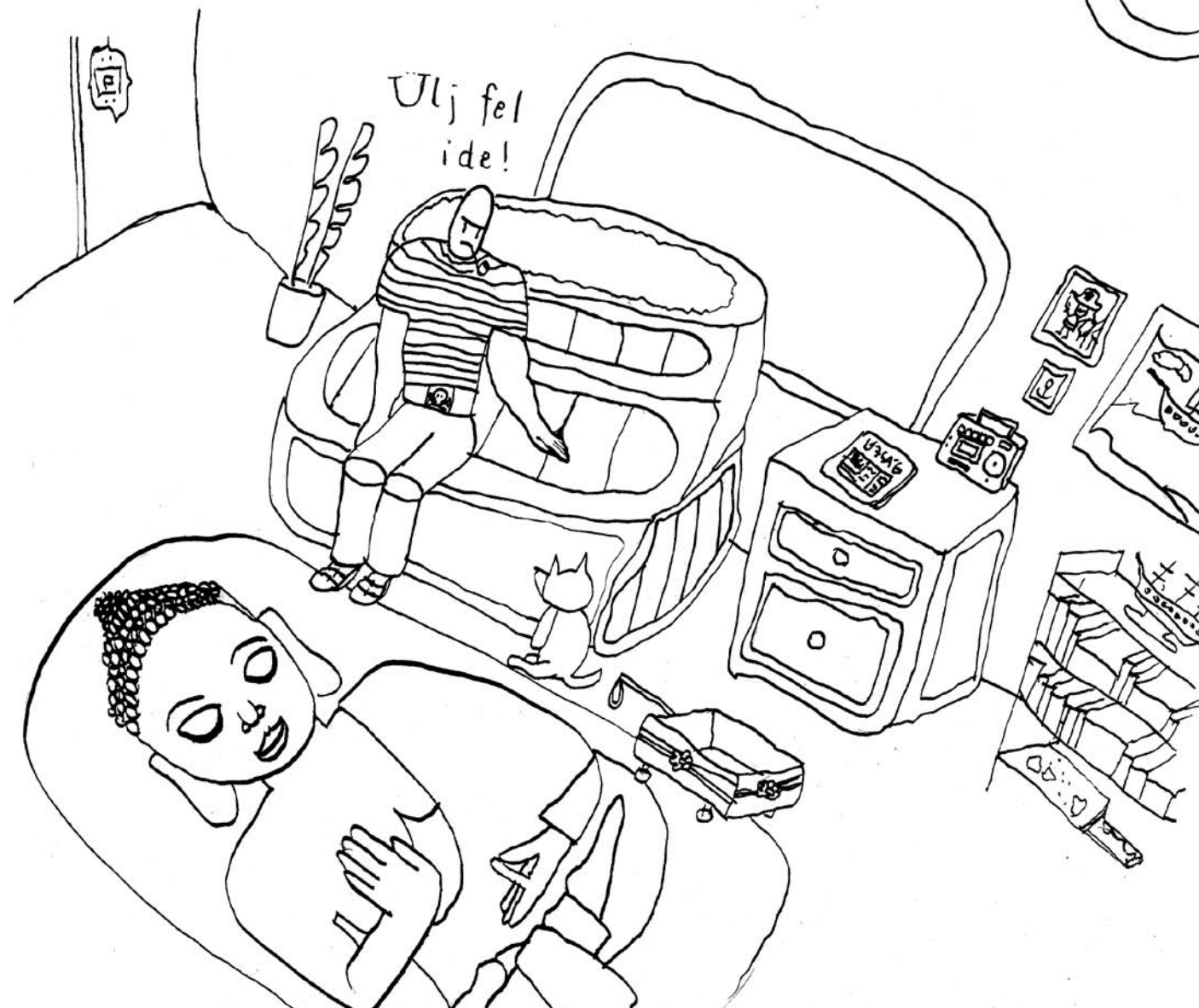
S végül egy jó hír az irodalom kedvelőinek: a Cervantes Intézet a spanyol nyelv és az ibéramerikai kultúra népszerűsítése érdekében új szolgáltatásként lehetővé teszi több mint háromezer műalkotás ingyenes letöltését minden beiratkozott olvasója számára.

(Menczel Gabriella)

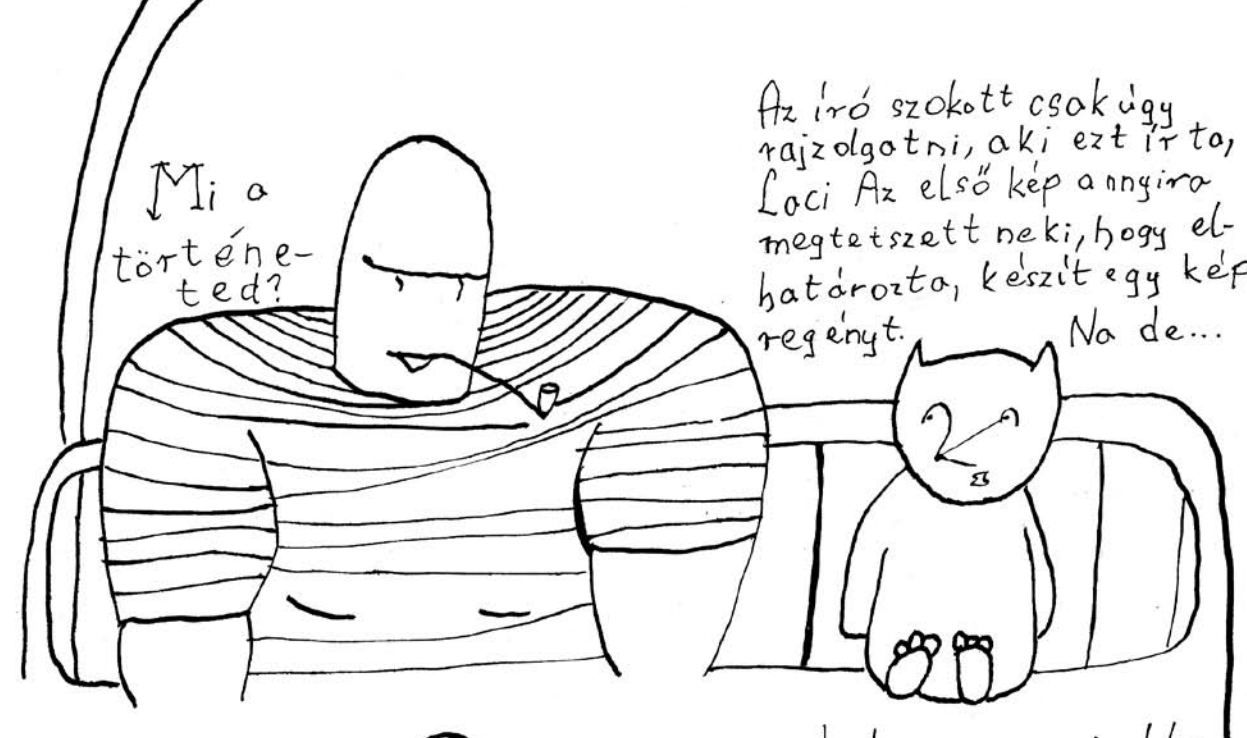

Gyere
be!

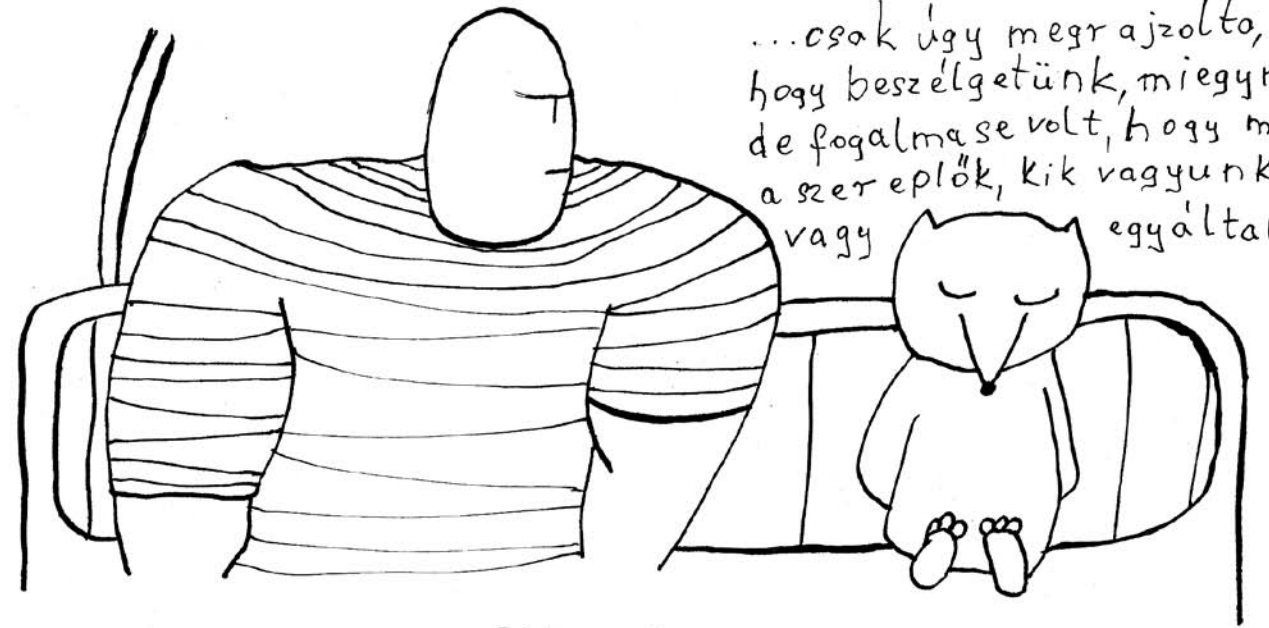

Ulj fel
ide!

Mi a
történe-
ted?

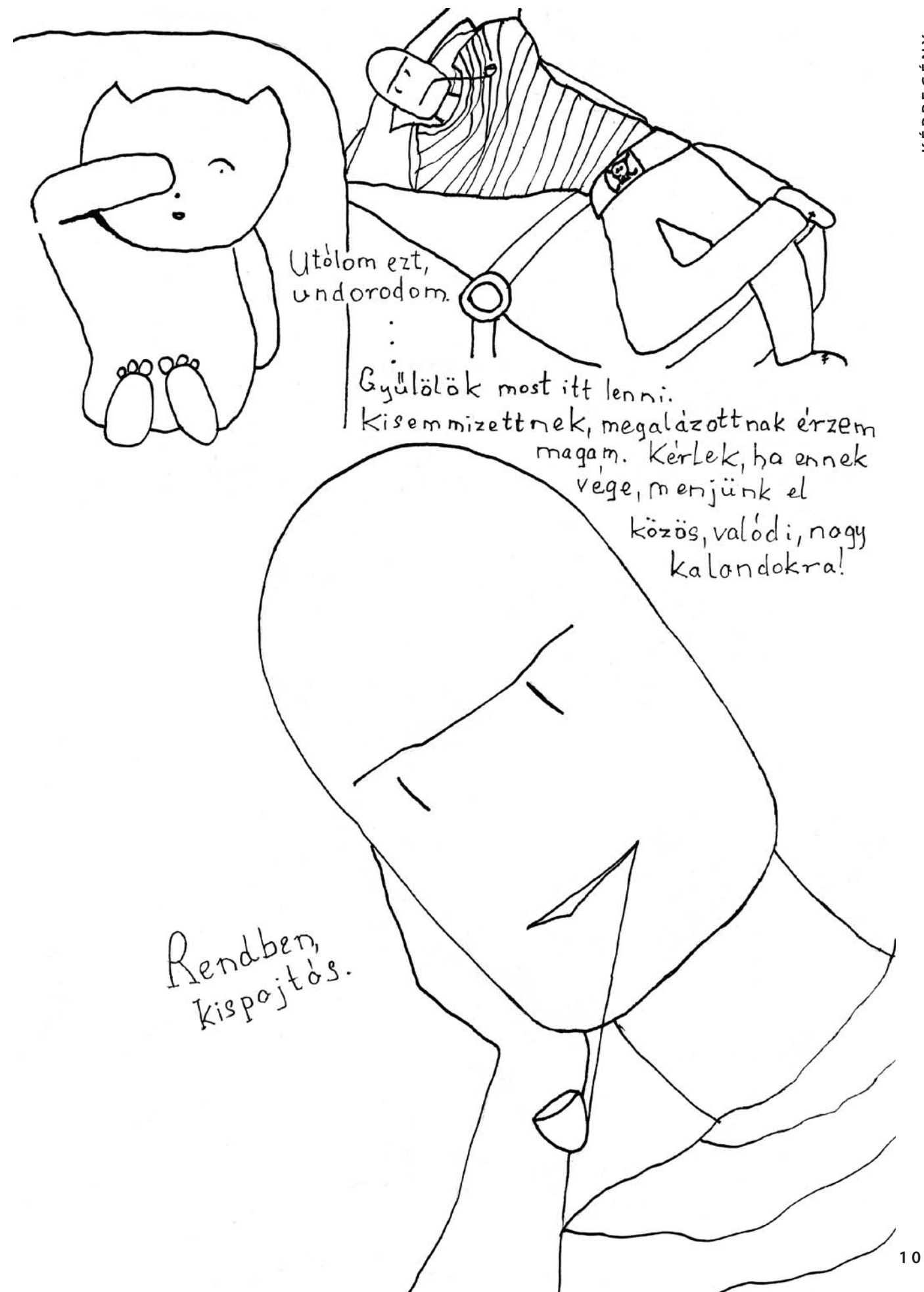
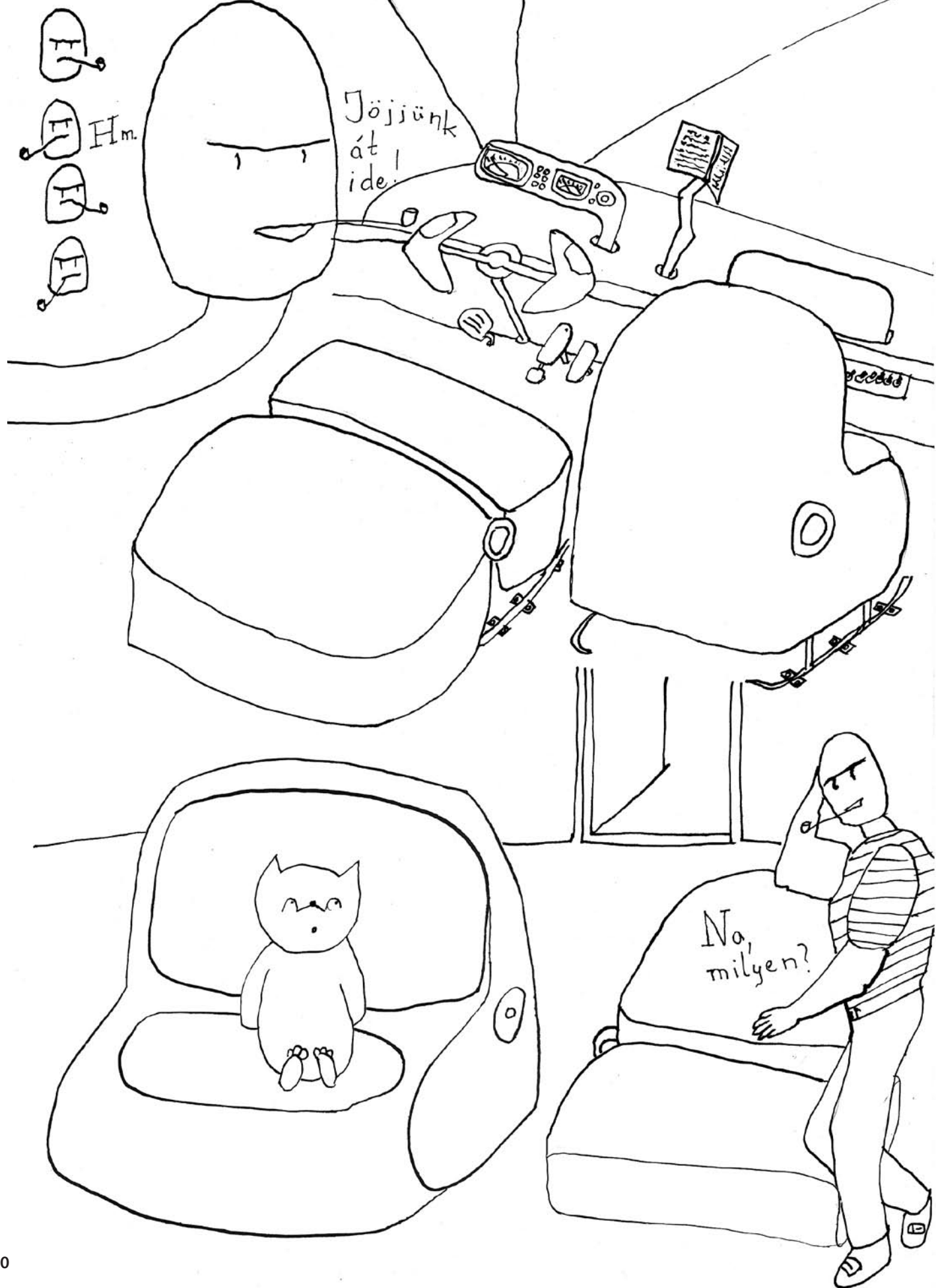
Az író szokott csak úgy
rajzolgatni, aki ezt írta,
Laci. Az első kép annyira
megtehetszett neki, hogy el-
határozta, készít egy kép-
regényt. Na de...

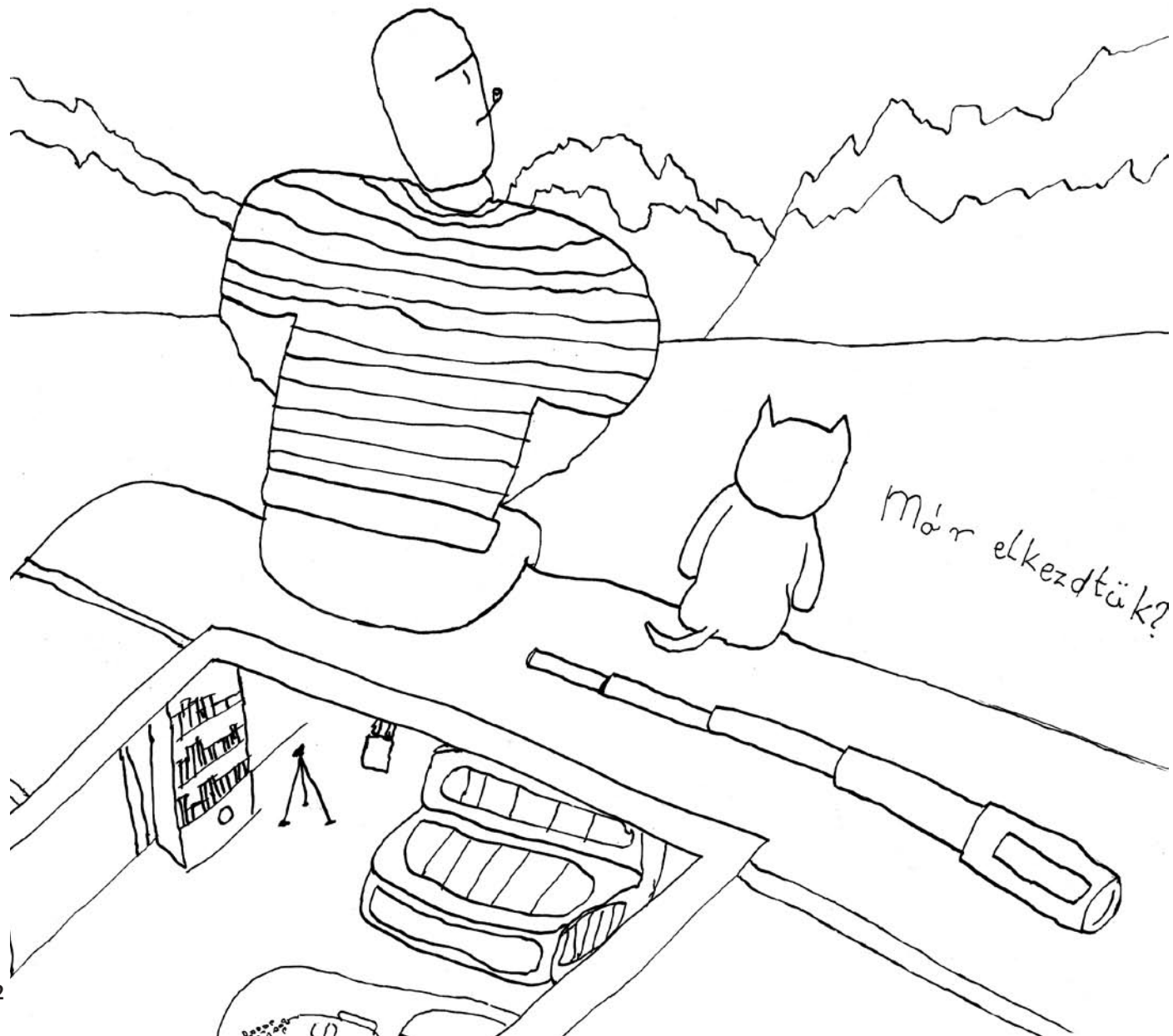

...csak úgy megrajzolta,
hogy beszélgetünk, mi egymás,
de fogalma se volt, hogy mi,
a szereplők, kik vagyunk,
vagy egyáltalán...

...mit fogunk mondani. Először ki-
találta, hogy én egy láthatatlan
mestert húzok a taligámon, ami-
vel gonzságból áthajtottam
egy csigán, mert a mesterem
szintjét sose érem el. Viszont
magamat húzom a taligán,
mégse vagyok a saját mesterem.
Aztán kitalálta, hogy halandzsán
beszéljünk, aztán, hogy őszintén
mondjunk el mindent róla,
és erről a nevetséges eljárásról.

Már elkezdtük?

X/XXII.

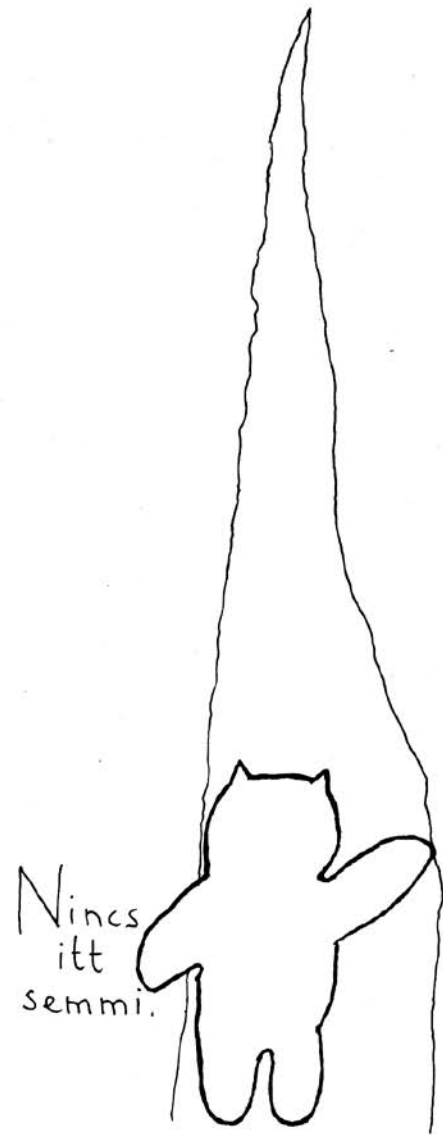

Mit szeretnél?

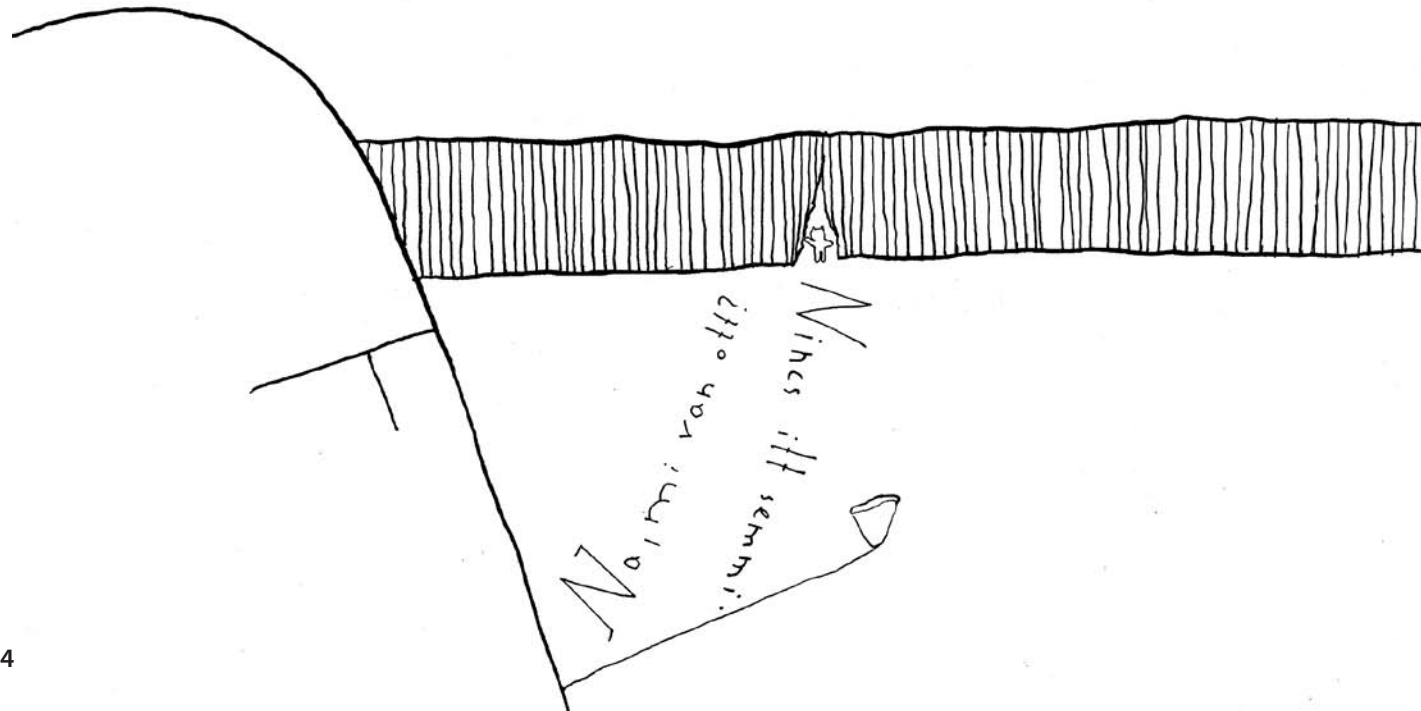
Nem tudom.
Látni magom.
A kocsidban
miért nincs tükröz-
dő felület?

Hm.
Nem tudom.

Ott van valami.

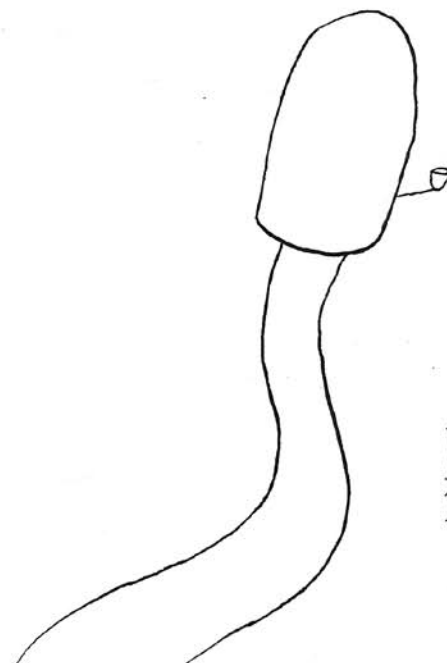
Nincs
itt
semmi.

Nincs itt semmi.
Nem van ott.

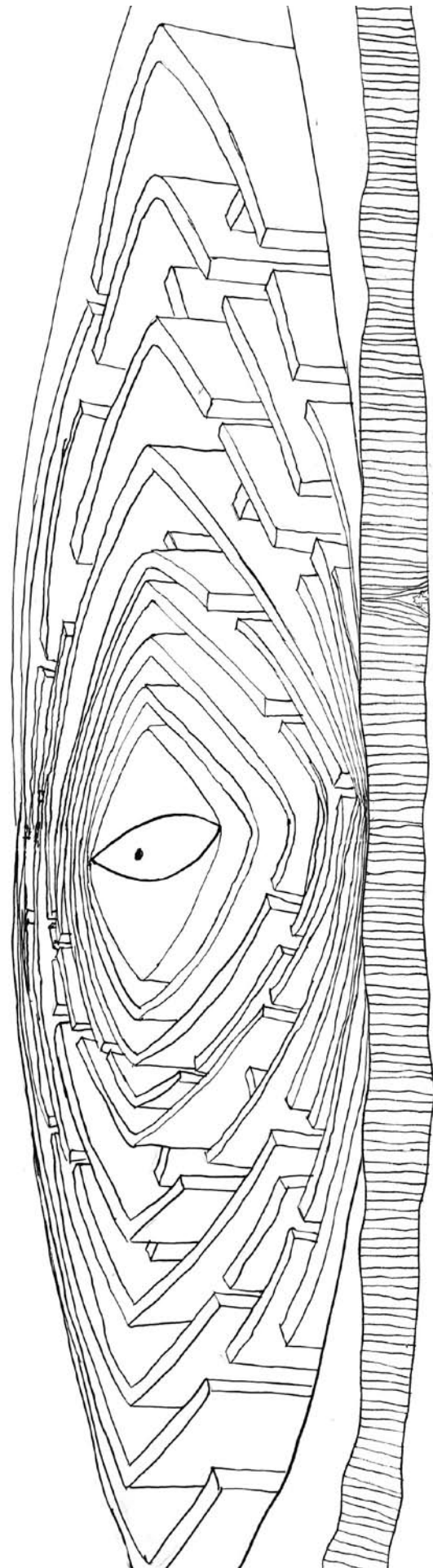
Nem
látok
semmi.

Hm.
Biztos?

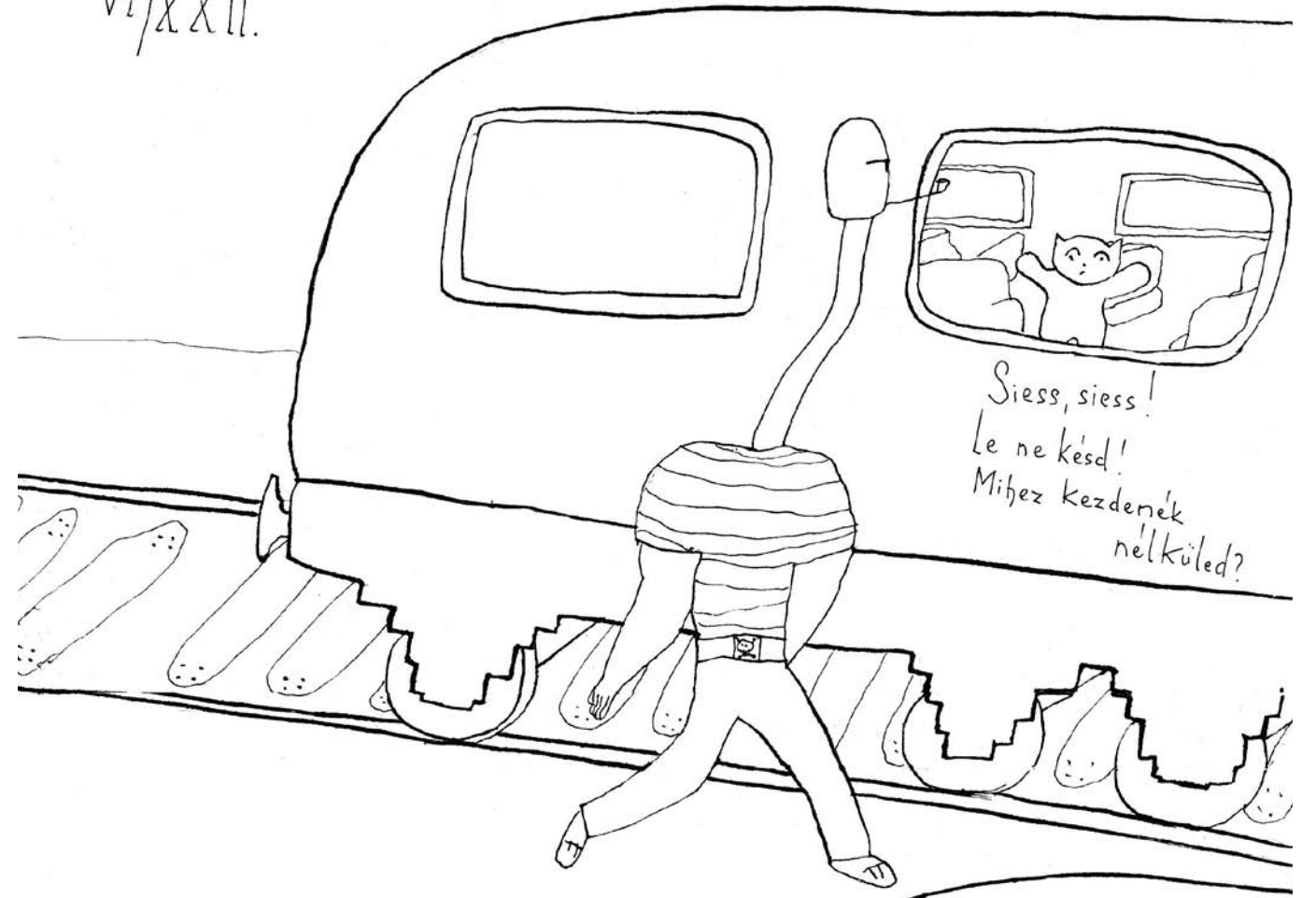
Akkor...

Azért kíváncsi vagyok rá,
hogy mi értelme volt felhúzni
egy függönyt a semmi közé.
Persze, ha nincs is mögötte
semmi.

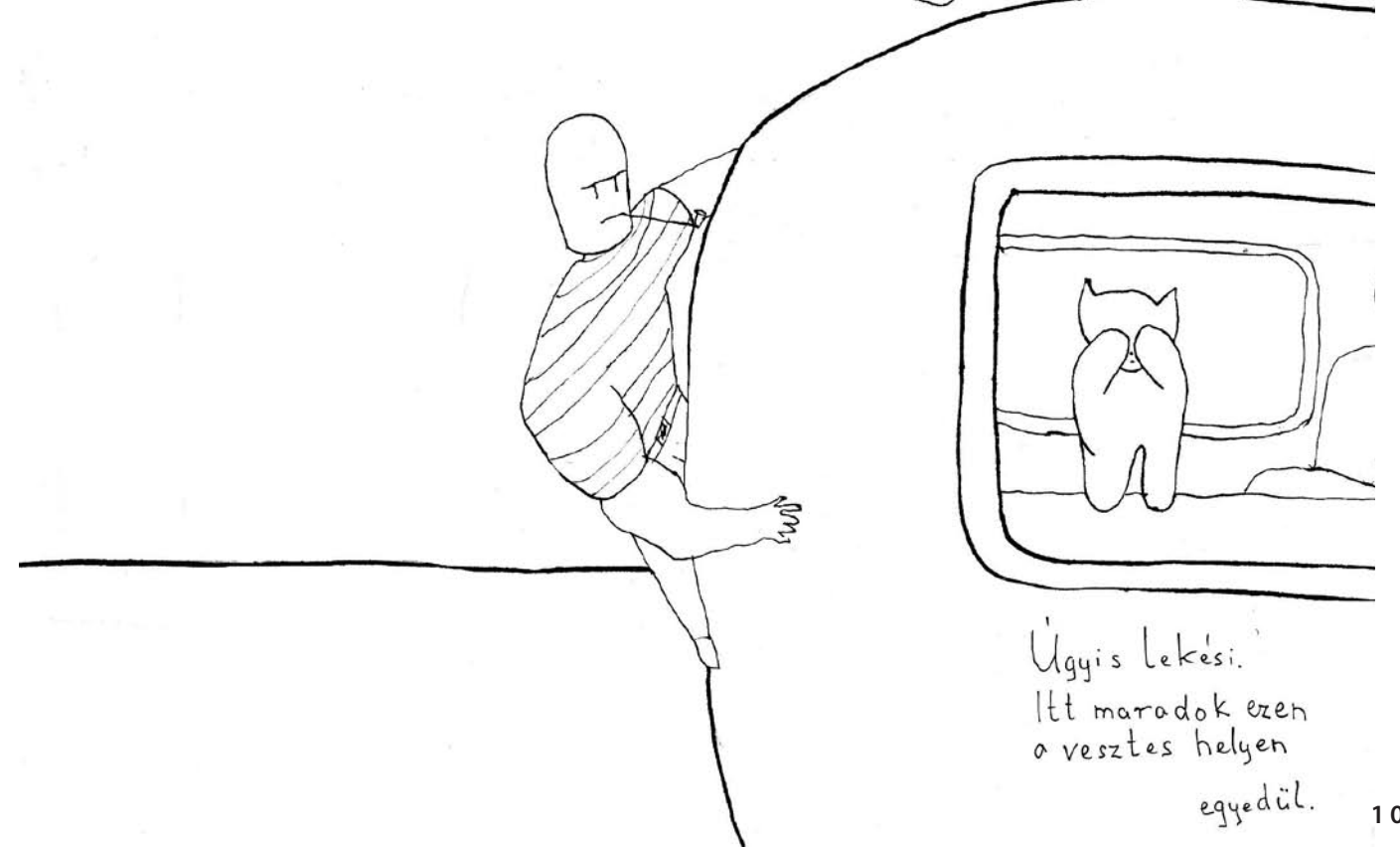

...menjünk.

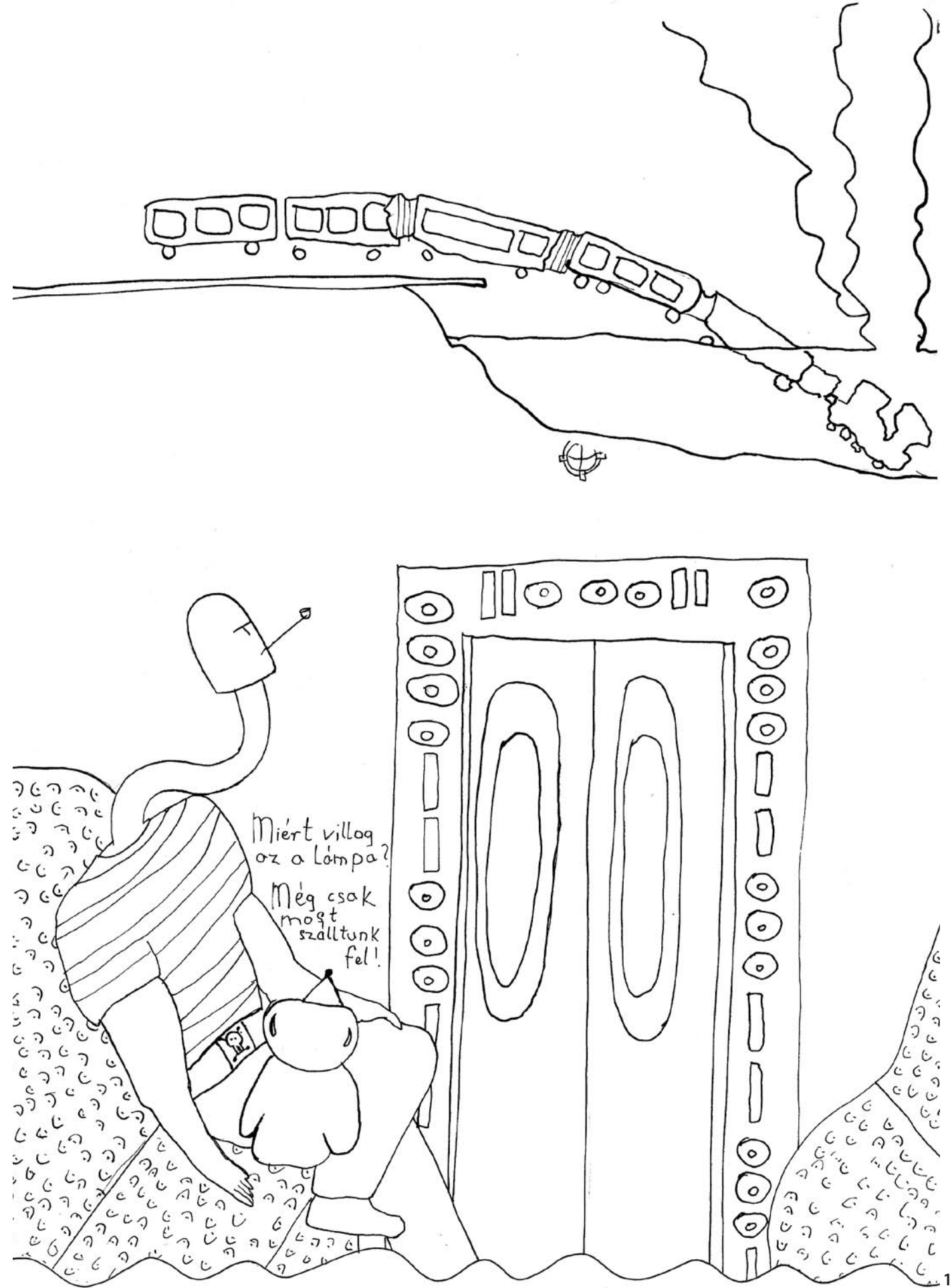
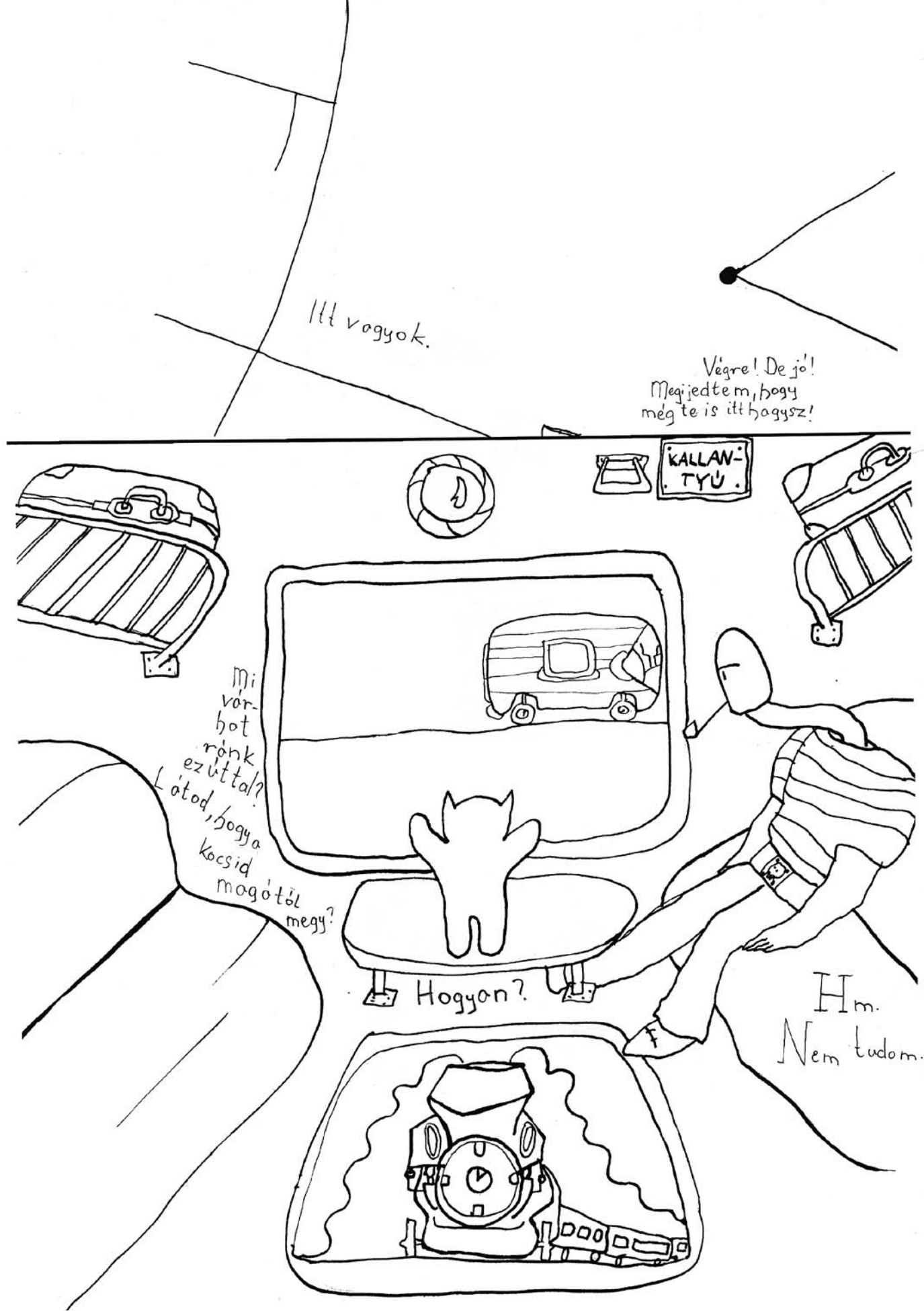
VI/XXII.

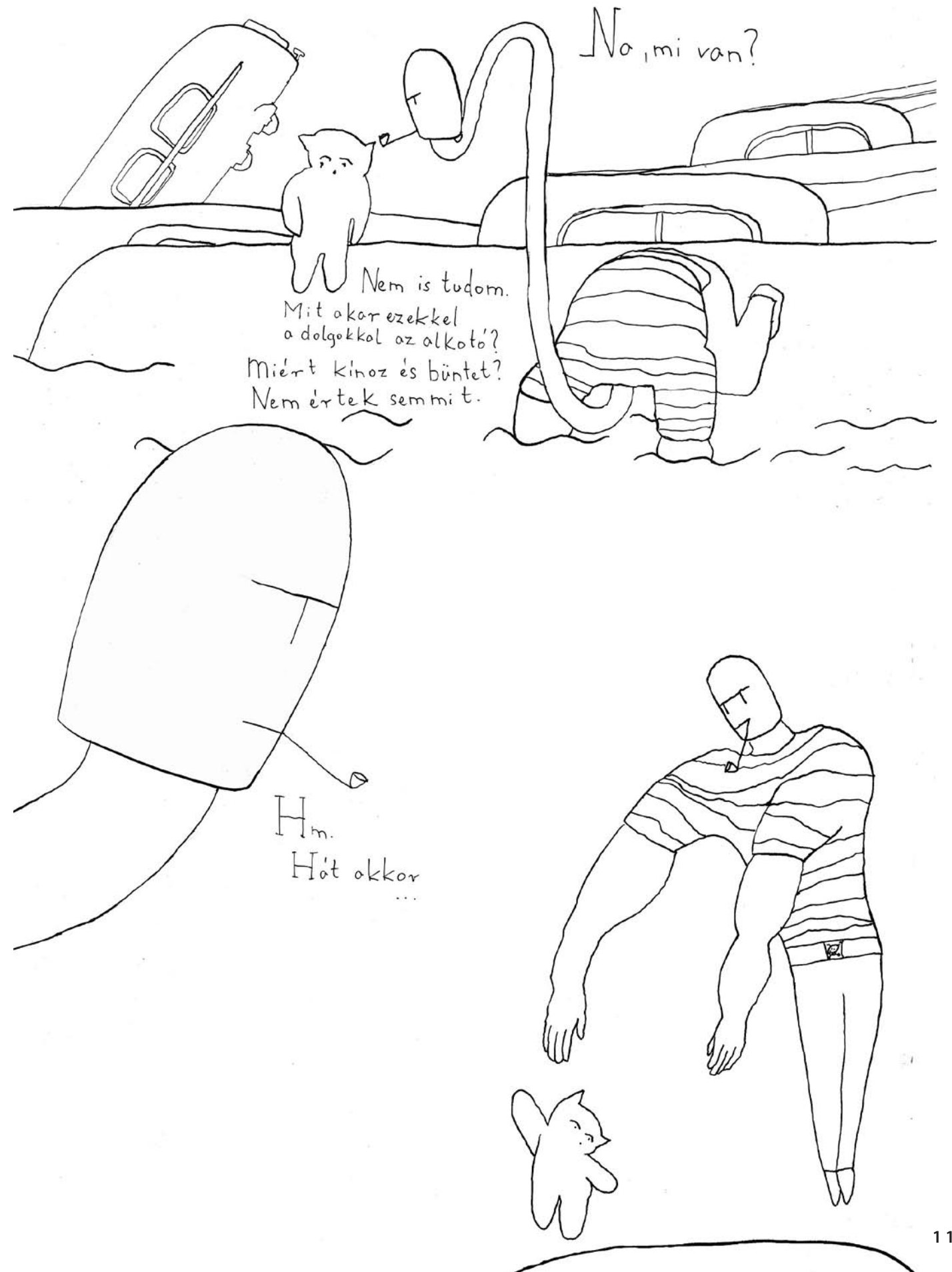
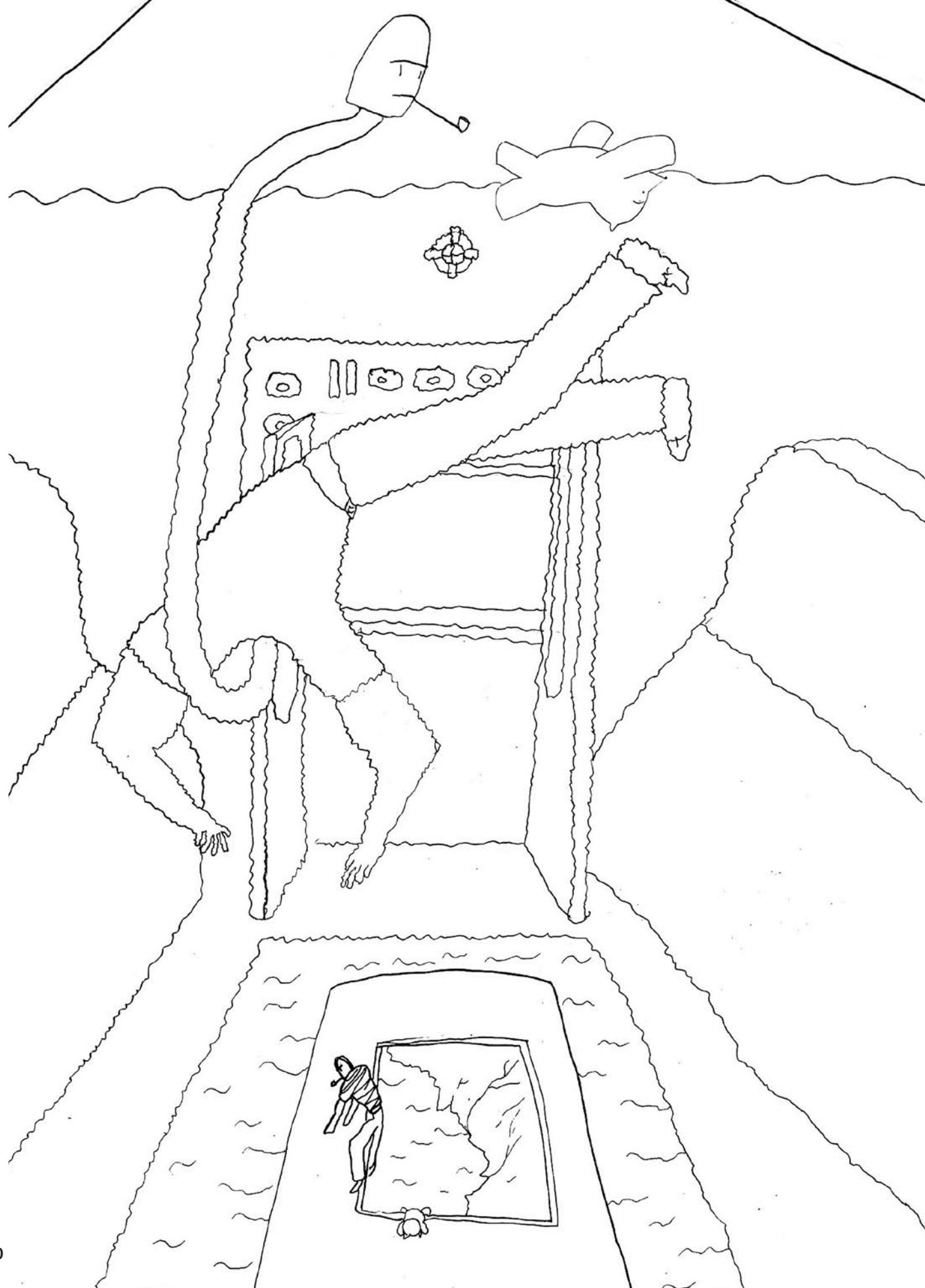

Siess, siess!
Le ne késd!
Mihez kezdenék
nélküled?

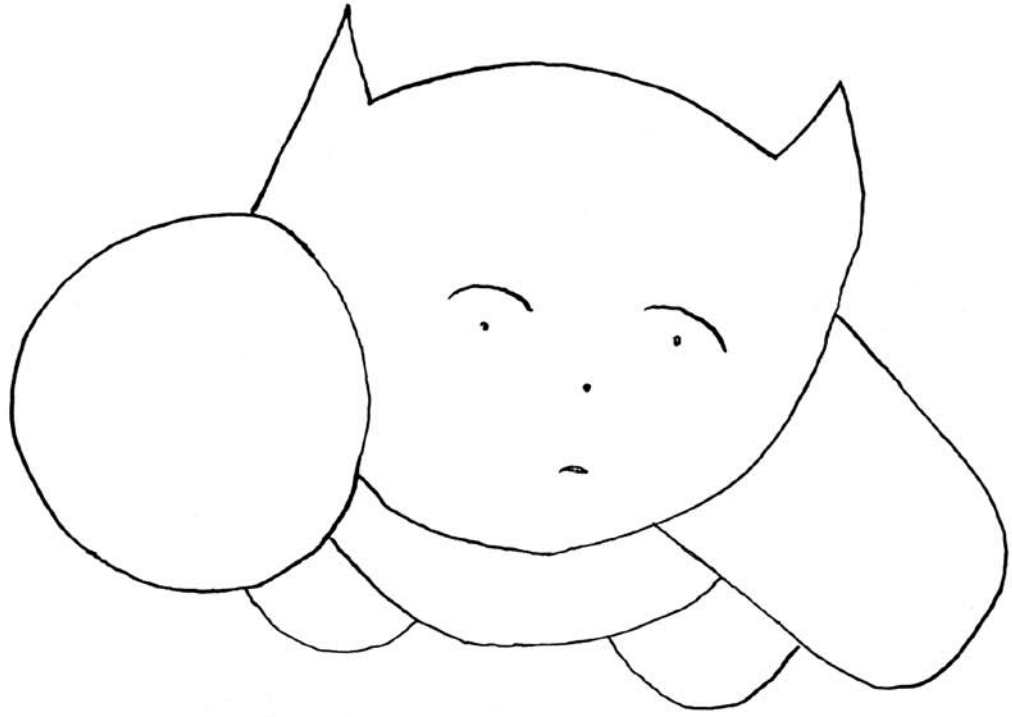

Ugyis lekési.
Itt maradok ezen
a vesztés helyen
egyedül.

Ha most valaki megkérdezné, miért vagyok itt,
az üres vízben, ahol nem látni semmit, mert
nincs is itt semmi, minden üres, azt felelném,
csak úszok, és közben azon gondolkodom, miért
vagyok itt, hogy kerültem ide, ki lehetek, és vajon
mi fog történni még velem, és miért.

Aztán csak úszok.

